

ANALIZA
UTICAJA REFORME IZVRŠNOG POSTUPKA I UVOĐENJA NOTARIJATA NA UNAPREĐENJE
POSLOVNOG AMBIJENTA

UVOD

Programom rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu predviđeno je usvajanje Analize uticaja reforme izvršnog postupka i uvođenja notarijata na unapređenje poslovnog ambijenta (u daljem tekstu: Analiza).

Za potrebe ove Analize, podaci su pribavljeni od osnovnih i privrednih sudova, Sudskog savjeta i Centra za posredovanje Crne Gore.

U odnosu na uticaj reforme izvršnog postupka, Analiza sadrži sledeće:

1. pregled novih rješenja propisanih Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju („Službeni list Crne Gore“, broj 36/2011);
2. podatke o predmetima izvršenja u osnovnim i privrednim sudovima – poređenje trajanja postupka i broja predmeta za vrijeme primjene Zakona o izvršnom postupku i nakon stupanja na snagu Zakona o izvršenju i obezbjeđenju;
3. podatke o broju uložених prigovora;
4. podatke o postupcima koji su vođeni pred privrednim sudovima u dijelu izvršenja ugovora;
5. podatke o primjeni instituta posredovanja u privrednim sporovima.

U odnosu na uvođenje notarijata, Analiza sadrži sledeće:

1. podatke o broju predmeta obrađenih od strane notara, prema broju podnijetih zahtjeva za uknjižbu, zahtjeva za predbilježbu i zahtjeva za zabilježbu;
2. podatke o dužini trajanja postupka za upis prava na nepokretnostima kod Uprave za nekretnine Crne Gore.

Vlada Crne Gore je u julu 2007. godine usvojila petogodišnju Strategiju reforme pravosuđa za period 2007–2012. U decembru 2007. godine usvojen je Akcioni plan za implementaciju Strategije reforme pravosuđa, kojim su definisani konkretni ciljevi i mjere, vremenski rokovi za realizaciju istih, kao i finansijska sredstva koja su potrebna za njihovo sprovođenje. Jedan od prioriteta Akcionog plana za implementaciju Strategije reforme pravosuđa bila je reforma postojećeg zakonodavstva u oblasti izvršenja. U skladu sa Akcionim planom, Ministarstvo pravde je sačinilo posebnu Analizu primjene Zakona o izvršnom postupku koja je obuhvatila broj, strukturu i trajanje izvršnih predmeta u osnovnim i privrednim sudovima i broj postupajućih sudija i sudskih izvršitelja, koja je usvojena na Vladi u decembru 2008.

godine. Ocjenjujući stanje u ovoj materiji, na osnovu dobijenih izvještaja i pregleda rada osnovnih i privrednih sudova predloženi su pravci reforme u postupku izvršenja.

PREGLED NOVIH RJEŠENJA PROPISANIH ZAKONOM O IZVRŠENJU I OBEZBJEĐENJU

Usvajanjem novog Zakona o izvršenju i obezbjeđenju stvoren je normativni okvir za jednostavnije, brže i efikasnije sprovođenje postupka izvršenja čime se ostvaruje pravo na pravično suđenje u razumnom roku zagarantovano Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

➤ Javni izvršitelji

Najznačajnija novina uvedena Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju je uvođenje sistema javnih izvršitelja. Jasnim razgraničenjem nadležnosti sudova i javnih izvršitelja, Zakon je propisao da će sudovi postupati u predmetima predaje i oduzimanja djeteta, vraćanja zaposlenog na rad, u predmetima po kojima je izvršni dužnik dužan da učini određenu radnju koju umjesto njega, po zakonu ili pravnom poslu, ne može da učini drugo lice, o predlogu za protivizvršenje i o zahtjevu izvršnog povjerioca za plaćanje sudskih penala. Takođe, sud je nadležan i za odlučivanje u postupku po prigovoru. U svim ostalim postupcima izvršenja na osnovu izvršne isprave, kao i u svim postupcima izvršenja po osnovu vjerodostojne isprave, propisana je nadležnost javnog izvršitelja.

Imajući u vidu činjenicu da je kod svih osnovnih sudova značajan broj predmeta u postupcima izvršenja po osnovu vjerodostojne isprave, što posebno opterećuje rad sudova i daje sliku velikog broja nezavršenih predmeta, očekuje se da će prenošenje nadležnosti na javne izvršitelje znatno rasteretiti rad sudova što će doprinijeti efikasnijem funkcionisanju sudskog sistema.

U prelaznim i završnim odredbama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju propisano je, da će do početka rada javnih izvršitelja po predmetima iz njihove nadležnosti postupati sud, a nakon početka rada javnih izvršitelja zaostali izvršni predmeti na predlog izvršnog povjerioca ustupiće se javnom izvršitelju, radi izvršenja.

Zakon o javnim izvršiteljima („Službeni list Crne Gore“, broj 61/2011) stupio je na snagu 31.12.2011. godine. Donijeti su svi podzakonski akti potrebni za primjenu ovog Zakona, i to: Pravilnik o određivanju broja mjesta i službenim sjedištima javnih izvršitelja, Pravilnik o obliku i sadržini legitimacije javnog izvršitelja i zamjenika javnog izvršitelja, Pravilnik o programu i načinu polaganja ispita za javne izvršitelje, Pravilnik o radu javnih izvršitelja i Uredba o tarifi javnih izvršitelja.

U cilju stvaranja uslova za početak rada javnih izvršitelja organizovana su dva ispitna roka (26.02.2013-01.03.2013 i 19.04.2013-22.04.2013) u kojima je ispit za javnog izvršitelja položilo četiri kandidata. U istom cilju, do sada su organizovane i dvije obuke (6 - 7. decembar 2012 i 6 - 7. jun 2013. godine) na kojima su predstavljena iskustva iz okruženja, a kojima su prisustvovali kandidati zainteresovani za službu javnih izvršitelja.

Iako Zakon o javnim izvršiteljima propisuje da će se konkurs za imenovanje javnih izvršitelja raspisati najkasnije u roku od mjesec dana nakon što ispit za javnog izvršitelja položi najmanje deset

kandidata, konkurs će biti raspisan ranije s obzirom da su u dva ispitna roka samo četiri kandidata položila ispit za javnog izvršitelja, a da ima zainteresovanih kandidata sa položenim pravosudnim ispitom (koji ne moraju da polažu ispit za javnog izvršitelja).

Prednosti sistema javnih izvršitelja u odnosu na sistem sudskog izvršenja sa aspekta efikasnosti i troškova izvršenja biće predmet posebne analize.

➤ ***Uvođenje novih izvršnih i vjerodostojnih isprava na osnovu kojih se određuje izvršenje***

Za razliku od prethodnog Zakona o izvršnom postupku koji je poznavao samo dvije vrste izvršnih isprava - izvršne sudske odluke i sudsko poravnanje i odluke i poravnanja koji su kao izvršne isprave propisane posebnim zakonom – novi Zakon o izvršenju i obezbjeđenju proširio je kategoriju izvršnih isprava dodajući: (a) ugovor o hipoteci, odnosno založnu izjavu, (b) notarski akt koji predstavlja izvršnu ispravu u skladu sa zakonom i strani notarski (akt ako sadrži sve elemente neophodne za izvršenje, u skladu sa zakonom i smatra se izvršnom ispravom u zemlji porijekla) (c) i druge isprave koje su zakonom određene kao izvršne isprave.

Kategoriji vjerodostojnih isprava, pored fakture, mjenice i čeka sa protestom, javne isprave, izvoda iz ovjerenih poslovnih knjiga, isprave sačinjene u zakonom propisanoj formi, po zakonu ovjerena privatna isprava i isprava koja po posebnim propisima ima značaj javne isprave, Zakon o izvršenju i obezbjeđenju dodao je (a) obveznice i druge hartije od vrijednosti, (b) bankarske garancije i akreditive, (c) ovjerenu privremenu ili okončanu situaciju u vezi sa izvršenim građevinskim radovima i (d) ovjerenu izjavu izvršnog dužnika kojom ovlašćuje banku da sa njegovog računa izvrši prenos novčanih sredstava na račun izvršnog povjerioca.

Dakle, uvođenjem novih izvršnih i vjerodostojnih isprava strankama je omogućeno da kroz postupak izvršenje brže ostvare svoja prava, bez prethodnog vođenja parničnog postupka.

➤ ***Pojednostavljeni sistem pravnih lijekova***

Zakon o izvršenju i obezbjeđenju pojednostavio je sistem pravnih lijekova propisivanjem prigovora kao jedinog pravnog lijeka, za razliku od prethodnog Zakona o izvršnom postupku koji je poznavao i žalbu.

Po prigovoru odlučuje tročlano vijeće prvostepenog suda, koje je dužno da po prigovoru odluči u roku od 15 dana. U prigovoru se moraju istaći razlozi pobijanja i dostaviti svi pisani dokazi, s obzirom da nije dozvoljeno predlaganje novih dokaza i činjenica poslije isteka roka za prigovor. Takođe, Zakon je nabrojao razloge zbog kojih se može uložiti prigovor na osnovu izvršne i vjerodostojne isprave. Rješenja iz ranijeg Zakona o izvršnom postupku omogućavala su

zloupotrebe i odugovlačenja postupka izvršenja jer se prigovor mogao uložiti iz bilo kojeg razloga i bez podnošenja pratećih dokaza, a nakon ulaganja prigovora stranke su po pravilu upućivane na parnični postupak (predlog za izvršenje smatran je tužbom).

Treba pomenuti da izvršni dužnik ima pravo da, radi utvrđivanja neke činjenice koja se odnosi na samo potraživanje, sve do okončanja postupka izvršenja, pokrene parnični ili drugi postupak. Međutim, pokretanje ovog postupka ne sprječava dalje sprovođenje izvršenja.

Dakle, ovako definisanim sistemom pravnih lijekova obezbijeđena je adekvatna pravna sigurnost stranaka u postupku, a istovremeno je smanjen broj predmeta koji se upućuju na parnični postupak. Pravna sigurnost obezbijeđena je i uvođenjem zahtjeva za otklanjanje nepravilnosti u sprovođenju izvršenja o kojem takođe odlučuje sud.

➤ ***Dostavljanje***

Nesporno je, da je dosadašnja dostava sudskih pismena predstavljala ozbiljan problem zbog kojeg je postupak izvršenja trajao dugo. Novine u pogledu dostavljanja omogućavaju da se u slučaju neuspješne dostave pismena, dostava vrši javnim objavljivanjem u štampanim medijima i Službenom listu Crne Gore.

➤ ***Sprovođenje postupka izvršenja na nepokretnostima, pokretnim stvarima i sredstvima na računu dužnika***

Skraćenje trajanja postupka izvršenja i ažurnost kod prodaje pokretnih stvari, nepokretnosti, prodaje akcija i udjela u privrednim društvima veoma je značajno, a ogleda se u skraćenju roka za zakazivanje javnih nadmetanja za prodaju koja ne mogu biti kraća od 15 ni duža od 30 dana od jednog do drugog nadmetanja.

Strankama je omogućeno, da se na drugom javnom nadmetanju pokretne stvari mogu prodati za cijenu manju od utvrđene vrijednosti, ali ne niže od 1/3 dok, kod nepokretnosti, na drugom javnom nadmetanju prodajna cijena ne može biti niža od 50% utvrđene vrijednosti. Veoma je značajno da se na trećem javnom nadmetanju, za prodaju pokretnih stvari i nepokretnosti, iste mogu prodati ispod utvrđene vrijednosti, odnosno bez ograničenja (s tim što je za ovakvu prodaju nepokretnosti potrebna prethodna saglasnost izvršnog povjerioca). U slučaju uspješne prodaje pokretnih stvari omogućeno je izvršnom povjeriocu da preuzme stvar (biće namiren u visini procijenjene vrijednosti stvari). Međutim, prilikom prinudne naplate odnosno pljenidbe stvari i predmeta pojavljuje se problem njihovog smještaja i obezbjeđenja. Naime, sud nema odgovarajući prostor za smještaj zaplijenjenih stvari kao ni lica koja bi te stvari čuvala i obezbjeđivala, a njihovom prodajom obezbijedila povjeriočeva potraživanja.

U procesnom smislu, značajna novina je da se postupkom rukovodi na osnovu zaključaka na koje stranke nemaju pravo prigovora, osim na zaključak o predaji nepokretnosti kupcu, protiv kojeg se može podnijeti zahtjev za otklanjanje nepravilnosti i po istom odlučuje sud

rješenjem, ali osnovanost zahtjeva ne utiče na izvršenu prodaju nepokretnosti, već samo može biti osnov za naknadu štete.

Dopunjenim odredbama kod naplate novčanih potraživanja na računima pravnih lica i preduzetnika, omogućeno je da se izvršenje sprovede i na oročenim sredstvima kod banaka nakon isteka ugovora o oročavanju ili na dan prijevremenog razročavanja. Dopunjene su odredbe o označavanju matičnog broja i PIB-a dužnika, radi lakše identifikacije, a značajna novina je da poslovne banke koje sprovode izvršenje ne mogu otvarati nove račune izvršnom dužniku, dok traje postupak izvršenja. Takođe je značajna i odredba preduzimanja mjera prema bankama koje ne postupaju po nalogima organizacije za prinudnu naplatu, u roku od jednog radnog dana, čime je postignuta ažurnost u naplati novčanih potraživanja.

Nabrojana zakonska rješenja u praksi su se pokazala kao mehanizmi koji već daju rezultate u pogledu funkcionisanja izvršnog postupka na način koji obezbjeđuje veću zaštitu prava stranaka kroz brži i efikasniji postupak namirenja potraživanja. Međutim, zakonska rješenja nijesu jedini faktor koji utiče na dugotrajnost postupka za prinudnu naplatu potraživanja. Treba imati u vidu i ekonomsku krizu i činjenicu da imovno stanje dužnika u određenom broju slučajeva onemogućava naplatu.

PREDMETI IZVRŠENJA U OSNOVNIM SUDOVIMA

Izvršni predmeti-“I” kod osnovnih sudova

Godišnji priliv “I” predmeta u 2012 godini iznosio je 13.703 predmeta.

Broj riješenih predmeta u 2012 godini iznosio je 15.891 predmet i veći je u odnosu na 2011 godinu, kada je riješeno 15.564 predmeta, za 327 predmeta ili 2%.

Broj neriješenih predmeta u 2012 godini smanjen je za 2.188 predmeta odnosno za 23,11% i odgovara prilivu od 6,3 mjeseca.

Tabela 1. Pregled rada osnovnih sudova u izvršnim predmetima

Osnovni sud	Neriješeno na dan 01.01.2012	Primljeno u 2012	Ukupno u radu u 2012	Riješeno	Neriješeno na dan 31.12.2012	% neriješeno
Bar	413	472	885	427	458	51,75
Berane	286	600	886	707	179	20,20
Bijelo Polje	444	559	1003	766	237	23,63
Cetinje	395	187	582	265	317	54,47
Danilovgrad	284	213	497	404	93	18,71
H. Novi	193	268	461	381	80	17,35
Kolašin	37	127	164	132	32	19,51
Kotor	174	502	676	468	208	30,77
Nikšić	943	1504	2447	1795	652	26,64

Plav	70	191	261	215	46	17,62
Pljevlja	221	414	635	544	91	14,33
Podgorica	5494	6849	12343	7902	4441	35,98
Rožaje	55	1419	1474	1451	23	1,56
Ulcinj	428	273	701	310	391	55,78
Žabljak	32	125	157	124	33	21,02
Ukupno	9469	13703	23172	15891	7281	31,42

Slijedi tabelarni prikaz dužine trajanja postupaka i broja predmeta izvršenja u osnovnim sudovima. Podaci se odnose na trajanje postupka od podnošenja predloga za izvršenje na osnovu izvršne isprave do donošenja rješenja.

Tabela 2. Trajanje postupka izvršenja i broj predmeta u 2009. godini

Redni broj	Naziv suda	Trajanje izvršnog postupka					Ukupno predmeta
		Do 3 mjeseca	Do 6 mjeseci	Do 9 mjeseci	Do 1 godine	Preko 1 godine	
1.	Osnovni sud Bar	156	81	92	30	311	670
2.	Osnovni sud Berane	330	293	135	92	21	871
3.	Osnovni sud Bijelo Polje	378	277	114	68	275	1112
4.	Osnovni sud Danilovgrad	84	19	10	6	23	142
5.	Osnovni sud Žabljak	92	31	10	3	2	138
6.	Osnovni sud Kolašin	171	12	5	8	53	249
7.	Osnovni sud Kotor	274	125	112	46	767	1.324
8.	Osnovni sud Nikšić	220	270	348	124	809	1.771
9.	Osnovni sud Plav	202	189	38	53	70	552
10.	Osnovni sud Pljevlja	504	63	46	29	37	679
11.	Osnovni sud Podgorica	5.495	415	331	511	1.439	8.191
12.	Osnovni sud Rožaje	640	38	15	12	6	711
13.	Osnovni sud Ulicnj	19	10	12	32	111	184
14.	Osnovni sud H. Novi	69	40	35	28	86	258
15.	Osnovni sud Cetinje	120	30	29	19	29	227
	UKUPNO:	8.754	1.893	1.332	1.061	4.039	17.079

U toku 2009. godine osnovni sudovi su postupali u 17.079 predmeta izvršenja. Najveći broj predmeta trajao je do tri mjeseca, i to 8.754 predmeta što čini 51%, preko jedne godine 4.039 predmeta što čini 24%, dok je u 1.061 predmetu, odnosno 6% , postupak trajao do jedne godine.

Tabela 3. Trajanje postupka izvršenja i broj predmeta u 2010. godini

Redni	Naziv suda	Trajanje izvršnog postupka	Ukupno
-------	------------	----------------------------	--------

broj		Do 3 mjeseca	Do 6 mjeseci	Do 9 mjeseci	Do 1 godine	Preko 1 godine	
1.	Osnovni sud Bar	119	11	65	54	113	362
2.	Osnovni sud Berane	286	264	75	28	50	703
3.	Osnovni sud Bijelo Polje	183	301	62	60	58	664
4.	Osnovni sud Danilovgrad	42	19	70	30	60	221
5.	Osnovni sud Žabljak	44	14	10	10	0	78
6.	Osnovni sud Kolašin	93	7	34	15	0	149
7.	Osnovni sud Kotor	297	129	77	55	99	657
8.	Osnovni sud Nikšić	165	230	130	161	497	1.183
9.	Osnovni sud Plav	42	67	33	10	50	202
10.	Osnovni sud Pljevlja	530	39	25	14	43	651
11.	Osnovni sud Podgorica	2.650	1.895	1.940	451	1.830	8.766
12.	Osnovni sud Rožaje	510	45	25	80	4	664
13.	Osnovni sud Ulicnj	16	21	9	33	79	158
14.	Osnovni sud H. Novi	156	34	29	12	52	283
15.	Osnovni sud Cetinje	52	18	9	8	14	101
	UKUPNO:	5.185	3.094	2.593	1.021	2.949	14.842

U toku 2010. godine osnovni sudovi su postupali u 14.842 predmeta izvršenja. Najveći broj predmeta trajao je do tri mjeseca, i to 5.185 predmeta što čini 35%, do šest mjeseci 3.094 predmeta što čini 21 %, dok je u najmanjem broju predmeta, odnosno 1.021 ili 7 %, postupak trajao do jedne godine. U 2.949 predmeta, odnosno 20% postupak je trajao preko jedne godine.

Tabela 4. Trajanje postupka izvršenja i broj predmeta u periodu 01.01.2011 - 26.09.2011. godine (do početka primjene Zakona o izvršenju i obezbjeđenju)

Redni broj	Naziv suda	Trajanje izvršnog postupka					Ukupno predmeta
		Do 3 mjeseca	Do 6 mjeseci	Do 9 mjeseci	Do 1 godine	Preko 1 godine	
1.	Osnovni sud Bar	13	10	9	6	8	46
2.	Osnovni sud Berane	280	45	41	34	8	408
3.	Osnovni sud Bijelo Polje	178	24	27	11	53	293
4.	Osnovni sud Danilovgrad	46	3	0	0	0	49
5.	Osnovni sud Žabljak	54	19	5	0	3	81
6.	Osnovni sud Kolašin	56	5	6	12	22	101
7.	Osnovni sud Kotor	153	84	34	11	0	282
8.	Osnovni sud Nikšić	130	175	177	206	489	1.177
9.	Osnovni sud Plav	43	44	6	10	5	108
10.	Osnovni sud Pljevlja	341	26	21	9	133	530

11.	Osnovni sud Podgorica ¹	5.535	384	345	980	1.948	9.192
12.	Osnovni sud Rožaje	381	185	7	5	3	581
13.	Osnovni sud Ulicnj	48	13	24	10	136	231
14.	Osnovni sud H. Novi	135	45	32	4	44	260
15.	Osnovni sud Cetinje	37	11	12	6	46	112
	UKUPNO:	7.430	1.073	746	1.304	2.898	13.451

U periodu od 01.01.2011 - 26.09.2011. godine, osnovni sudovi su postupali u 13.451 predmeta izvršenja. Najveći broj predmeta trajao je do tri mjeseca, i to 7.430 predmeta što čini 55%, preko jedne godine 2.898 predmeta što čini 21 %, dok je u 746 predmeta, odnosno 5%, postupak trajao do devet mjeseci.

Tabela 5. Trajanje postupka izvršenja i broj predmeta u periodu 26.09. 2011. – 28.02.2013. godine
(od početka primjene Zakona o izvršenju i obezbjeđenju)

Redni broj	Naziv suda	Trajanje izvršnog postupka					Ukupno
		Do 3 mjeseca	Do 6 mjeseci	Do 9 mjeseci	Do 1 godine	Preko 1 godine	
1.	Osnovni sud Bar	32	23	13	3	1	72
2.	Osnovni sud Berane	459	92	31	16	6	604
3.	Osnovni sud Bijelo Polje	446	280	141	99	250	1.216
4.	Osnovni sud Danilovgrad	138	46	16	5	3	208
5.	Osnovni sud Žabljak	101	20	3	2	1	127
6.	Osnovni sud Kolašin	84	22	9	6	17	138
7.	Osnovni sud Kotor	280	95	28	10	0	413
8.	Osnovni sud Nikšić	499	245	145	107	100	1.096
9.	Osnovni sud Plav	85	63	19	52	6	225
10.	Osnovni sud Pljevlja	441	92	71	65	118	787
11.	Osnovni sud Podgorica ²	4.320	845	740	1.052	945	7.902
12.	Osnovni sud Rožaje	1.202	281	40	5	6	1.534
13.	Osnovni sud Ulicnj	85	61	59	34	137	376
14.	Osnovni sud H. Novi	201	62	42	31	63	399
15.	Osnovni sud Cetinje	4	2	4	3	30	43
	UKUPNO:	8.377	2.229	1.361	1.490	1.683	15.140

U periodu 26.09.2011. – 28.02.2013. godine, tj. od početka primjene Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, osnovni sudovi su postupali u 15.140 predmeta izvršenja. Najveći broj predmeta trajao je do tri mjeseca, i to 8.377 predmeta što čini 55%, do 6 mjeseci u 2.229 predmeta, što

¹ Podaci Osnovnog suda u Podgorici se odnose na trajanje postupka u izvršnim predmetima u cijeloj 2011. godini, sa razloga što Sud ne vodi evidenciju u koliko je predmeta postupano po starom a u koliko po novom zakonu

² Podaci Osnovnog suda u Podgorici se odnose na trajanje postupka u izvršnim predmetima u 2012. godini

čini 15% i preko jedne godine 1.683 predmeta što čini 11 %, dok je u najmanjem broju predmeta 1.361 odnosno 9%, postupak trajao do devet mjeseci, a u 1.490 predmeta odnosno oko 10%, postupak je trajao do jedne godine.

Analizirajući navedene podatke i upoređujući postupanje sudova očigledno je da je postupak izvršenja u 2009, 2010 i 2011. godini primjenom Zakona o izvršnom postupku u preko 20% predmeta trajao preko jedne godine, dok je od početka primjene Zakona o izvršenju i obezbjeđenju postupak preko jedne godine trajao samo u 11% predmeta.

Predmeti izvršenja –vjerodostojne isprave “Iv”

Godišnji priliv “Iv” predmeta u 2012 godine iznosio je 50.086 predmeta.

Broj riješenih predmeta u 2012 godini iznosio je 49.756 predmeta I manji je u odnosu na 2011 godinu kada je riješeno 58.180 predmeta za 8.424 predmeta ili 14,48%.

Broj neriješenih predmeta u 2012 godini povećan je u odnosu na 2011 godinu za 330 predmeta odnosno za 0,21 % I odgovara prilivu od 3,79 mjeseci.

Tabela 6. Pregled rada osnovnih sudova u izvršnim predmetima (Iv)

Osnovni sud	Neriješeno na dan 01.01.2012	Primljeno u 2012	Ukupno u radu u 2012	Riješeno	Neriješeno na dan 31.12.2012	% neriješeno
Bar	3985	2285	6270	2652	3618	57,70
Berane	1628	2258	3886	2221	1665	42,85
Bijelo Polje	815	4439	5254	4157	1097	20,88
Cetinje	6951	2322	9273	2835	6436	69,43
Danilovgrad	9372	1361	10733	709	10024	93,39
H. Novi	4289	1224	5513	3334	2179	39,52
Kolašin	689	806	1495	1048	447	29,90
Kotor	2115	3048	5163	3503	1660	32,15
Nikšić	15824	10713	26537	13800	12737	48,00
Plav	474	664	1138	840	298	26,19
Pljevlja	650	1507	2157	1896	261	12,10
Podgorica	107028	16701	123729	8218	115511	93,36
Rožaje	351	1701	2052	2041	11	0,54
Ulcinj	3384	794	4178	1919	2259	54,07
Žabljak	435	263	698	583	115	16,48
Ukupno	157990	50086	208076	49756	158320	76,09

Slijedi tabelarni prikaz dužine trajanja postupaka i broja predmeta izvršenja u osnovnim sudovima. Podaci se odnose na trajanje postupka od donošenja predloga za izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave do donošenja rješenja.

Tabela 7. Trajanje postupka izvršenja i broj predmeta u 2012. godini

Redni broj	Naziv suda	Trajanje izvršnog postupka					Ukupno predmeta
		Do 3 mjeseca	Do 6 mjeseci	Do 9 mjeseci	Do 1 godine	Preko 1 godine	
1.	Osnovni sud Bar	303	274	149	193	2801	3720
2.	Osnovni sud Berane	420	558	553	167	18	1711
3.	Osnovni sud Bijelo Polje	1.156	2.224	547	128	102	4157
4.	Osnovni sud Danilovgrad	56	37	25	42	42	196
5.	Osnovni sud Žabljak	34	35	90	----	95	254
6.	Osnovni sud Kolašin	31	102	346	404	211	1.094
7.	Osnovni sud Kotor	1954	607	413	291	1.165	4.430
8.	Osnovni sud Nikšić	1.300	1.250	2.710	3.190	9.640	18.090
9.	Osnovni sud Plav	413	187	71	37	250	958
10.	Osnovni sud Pljevlja	1.529	766	86	18	39	2.43
11.	Osnovni sud Podgorica*	-----	1.062	76	35	807	1980
12.	Osnovni sud Rožaje	1.687	324	34	2	2	2.051
13.	Osnovni sud Ulicnj	3	53	70	39	1.806	1.971
14.	Osnovni sud H. Novi	313	183	551	302	3.213	4.562
15.	Osnovni sud Cetinje	53	260	203	122	3.310	3.948
	UKUPNO:	9.252	7.922	5.924	4.970	23.501	51.569

*Ukupan broj primljenih predmeta u 2012. godini iznosi 18.325

Od početka 2012. godine pa do juna 2013. godine u predmetima izvršenja na osnovu vjerodostojnih isprava osnovni sudovi su postupali u 51.569 predmeta. Najveći broj izvršenja na osnovu vjerodostojnih isprava trajao je preko jedne godine, i to u 23.501 predmeta (45%), postupak je do 3 mjeseca trajao u 9.252 (18%) i do šest mjeseci u 7.922 predmeta (15%), dok je u najmanjem broju predmeta – 4.970 (10%), postupak trajao do jedne godine.

Slijedi tabelarni prikaz dužine trajanja postupka u predmetima izvršenja u Privrednom sudu u Podgorici i Privrednom sudu u Bijelom Polju. Podaci se odnose na trajanje postupka od podnošenja predloga za izvršenje na osnovu izvršne i vjerodostojne isprave do donošenja rješenja.

Tabela 8. Trajanje postupka izvršenja i broj predmeta u 2009. godini

Redni broj	Naziv suda	Trajanje izvršnog postupka					Ukupno
		Do 3 mjeseca	Do 6 mjeseci	Do 9 mjeseci	Do 1 godine	Preko 1 godine	
1.	Privredni sud Podgorica	10.873	1.217	326	19	47	12.482
2.	Privredni sud Bijelo Polje	1.674	2	0	0	0	1.676
	UKUPNO	12.547	1.219	326	19	47	14.158

Tabela 9. Trajanje postupka izvršenja i broj predmeta u 2010. godini

Redni broj	Naziv suda	Trajanje izvršnog postupka					Ukupno
		Do 3 mjeseca	Do 6 mjeseci	Do 9 mjeseci	Do 1 godine	Preko 1 godine	
1.	Privredni sud Podgorica	10.189	1.967	213	75	58	12.502
2.	Privredni sud Bijelo Polje	1.785	0	0	0	0	1.785
	UKUPNO	11.974	1.967	213	75	58	14.287

Tabela 10. Trajanje postupka izvršenja i broj predmeta u 2011. godini

Redni broj	Naziv suda	Trajanje izvršnog postupka					Ukupno
		Do 3 mjeseca	Do 6 mjeseci	Do 9 mjeseci	Do 1 godine	Preko 1 godine	
1.	Privredni sud Podgorica	10.008	1.895	202	74	42	12.221
2.	Privredni sud Bijelo Polje	1.517	13	0	1	1	1.532
	UKUPNO	11.525	1.908	202	75	43	13.753

Tabela 11. Trajanje postupka izvršenja i broj predmeta u 2012. godini

Redni broj	Naziv suda	Trajanje izvršnog postupka					Ukupno
		Do 3 mjeseca	Do 6 mjeseci	Do 9 mjeseci	Do 1 godine	Preko 1 godine	
1.	Privredni sud Podgorica	9.386	716	152	10	0	10.264
2.	Privredni sud Bijelo Polje	1.174	19	5	1	0	1.199
	UKUPNO	10.560	735	157	11	0	11.463

Posmatrajući trajanje izvršnog postupka i uporednim pregledom rezultata iz 2009, 2010, 2011 i 2012. godine zaključuje se, da je u 2009. godini, 89% predmeta riješeno u roku od 3 mjeseca, u 2010. godini 84% i u 2011. godini 84%, dok je u 2012. godini 92% predmeta riješeno u roku od tri mjeseca.

Dalje, u u 2009, 2010 i 2011. godini, postupak je trajao preko jedne godine 0.01%, tj. u 148 predmeta, dok u 2012. godini nije bilo predmeta u kojima je postupak trajao preko jedne godine. Dakle, u 2012. godini povećan je procenat izvršenja u roku do tri mjeseca, a nema izvršenja koja traju preko jedne godine, što pokazuje veću efikasnost u postupanju nakon početka primjene Zakona o izvršenju i obezbjeđenju.

PODACI O POSTUPCIMA PO PRIGOVORU

Od početka 2012. godine pa do izrade ove Analize, kod svih osnovnih sudova ukupno je izjavljeno 2.095 prigovora na rješenje o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave.

Od navedenog broja, usvojeno je 764 (36%) prigovora kojima je ukinuto rješenje, obustavljeno izvršenje u cjelini ili djelimično i ukinute sprovedene radnje, odbijen je 681 (32%) prigovor, 278 (13%) prigovora je usvojeno i predmeti iz "Iv" upisnika prevedeni u odgovarajući upisnik, dok je 98 (5%) prigovora odbačeno, administrativno vraćeno ili je postupak prekinut.

POSTUPCI KOJI SU VOĐENI PRED PRIVREDNIM SUDOVIMA U DIJELU IZVRŠENJA UGOVORA

Privredni sud u Podgorici

Pred Privrednim sudom u Podgorici, od početka primjene Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, u sporovima za izvršenje ugovora pravosnažno je završeno 334 predmeta, od koji je bilo 110 parničnih sporova vrijednosti iznad 5.000,00 EUR i 224 spora male vrijednosti - ispod 5.000,00 EUR. Prosjek trajanja postupka u ovim predmetima iznosi oko 9 mjeseci.

Kada su u pitanju troškovi postupka, isti su u izvještaju Privrednog suda u Podgorici pojedinačno iskazani za svih 166 predmeta u kojima je sud odredio plaćanje troškova postupka i iznose od 11 EUR do 3.120 EUR po predmetu. Ukupan iznos naplaćenih troškova za navedene predmete iznosi 68.809,94 EUR. U ostalim predmetima, Privredni sud je donio odluku da svaka stranka snosi svoje toškove postupka, uz obavezu plaćanja sudske takse na tužbu i odluku suda u skladu sa Zakonom o sudskim taksama.

Od 166 predmeta u kojima su naplaćeni troškovi postupka, u 142 predmeta odlučeno je presudom, u 16 predmeta je donijeto rješenje, dok je u 8 predmeta postignuto sudsko poravnanje.

U pogledu trajanja postupka za prinudno izvršenje presuda od momenta podnošenja predloga pa do upućivanja rješenja na realizaciju kod Centralne Banke Crne Gore, postupak u 90% predmeta traje do 3 mjeseca, a u ostalih 10% do šest mjeseci. Ovi podaci su preuzeti iz PRIS-a.

Posmatrajući cjeloviti izvještaj o radu Privrednog suda u Podgorici za 2012. godinu u odnosu na predmete izvršenja, konstatuje se, da je tokom 2012. godine podnijeto 11.433 predloga za izvršenje tako da je sa neriješenih 708 iz 2011. godine ukupno u radu bilo 12.141 predmet. Riješeno je 10.264 (85%), a neriješeno 1.877 (15%) predmeta. Od navedenog broja riješenih predmeta 9.569 predmeta potiče iz 2012. godine odnosno 93%, a 695 predmeta odnosno 7% iz 2011. godine, dok iz ranijih godina nije bilo predmeta u radu. Neriješenih predmeta ostalo je 1.877, i to iz 2012. godine 1.864 ili 99% i samo 13 predmeta odnosno 1% iz 2011. godine.

Shodno Zakonu o izvršenju i obezbjeđenju, odlučivanje po prigovorima na rješenja o izvršenju prenijeto je u nadležnost vijeća istog suda, tako da je po ovom osnovu primljeno 1.593

predmeta i sa neriješenih 65 predmeta iz 2011. godine, ukupno je u radu bilo 1.604 predmeta, od čega je riješeno 1.499 ili 93,5%, a neriješeno 105 ili 6,5% predmeta.

Privredni sud u Bijelom Polju

Pred Privrednim sudom u Bijelom Polju, od početka primjene Zakona o izvršenju i obezbjeđenju u sporovima za izvršenje ugovora bilo je 17 predmeta. Postupak je u 8 predmeta trajao do 3 mjeseca, u 5 predmeta do 6 mjeseci, u dva predmeta do 9 mjeseci i u dva predmeta preko jedne godine. Ukupan iznos troškova u navedenim predmetima iznosi 22.000 EUR.

Posmatrajući cjeloviti izvještaj o radu Privrednog suda u Bijelom Polju za 2012. godinu u odnosu na predmete izvršenja, konstatuje se da je tokom 2012. godine podnijeto 1.231 predlog za izvršenje, tako da je sa neriješenim 1 predmetom iz 2011. godine ukupno u radu bilo 1.232 predmeta. Riješeno je 1.199 (97%), a neriješeno 33 (3%) predmeta. Što se tiče trajanja postupka, u 1.174 predmeta (98%) postupak je trajao do tri mjeseca, u 19 predmeta (1,5%) do 6 mjeseci, u 5 predmeta do devet mjeseci, samo u 1 predmetu do jedne godine, dok ni u jednom predmetu postupak nije trajao preko jedne godine.

Priliv predmeta u toku 2012. godine u složenim vrstama predmeta osim stečajnih, bio je manji u odnosu na 2011. godinu, a u izvršnim predmetima bio je manji za 19,43%. Razlog manjeg priliva parničnih predmeta ogleda se u tome što je početkom primjene Zakona o izvršenju i obezbjeđenju, vijeće suda koje odlučuje po prigovorima izvršnih dužnika odbijalo iste kao neosnovane tako da se postupci nijesu nastavljali kao povodom prigovora protiv platnog naloga.

Što se tiče trajanja postupka izvršenja kod Centralne Banke Crne Gore, ako se izvršenje sprovodi na novčanim sredstvima izvršnog dužnika, privredni sudovi ne raspolažu tim podacima, iz razloga što ih Centralna Banka ne obavještava da li je, i ako jeste kada, izvršenje sprovedeno prenosom novčanih sredstava sa žiro-računa izvršnog dužnika na žiro-račun izvršnog povjerioca.

PRIMJENA POSREDOVANJA U PRIVREDNIM SPOROVIMA

Zakonom o posredovanju uređena su pravila postupka posredovanja u građansko-pravnim sporovima, uključujući i sporove iz porodičnih, privrednih, radnih i drugih imovinsko-pravnih odnosa fizičkih i pravnih lica. Postupak za posredovanje se pokreće na osnovu sporazuma stranaka, a ako je pokrenut sudski postupak, na osnovu preporuke suda.

Što se tiče odnosa posredovanja i sudskog postupka, isti je propisano je da kada sud koji vodi postupak ocijeni da se spor može uspješno riješiti posredovanjem, uputiće stranke na postupak posredovanja, a ako stranke ne riješe spor posredovanjem u roku od 60 dana od dana kada su upućene na posredovanje, sud mora zakazati ročište.

Ako sudski postupak nije u toku, vrijeme trajanja postupka posredovanja stranke određuju sporazumom. Ako je sudski postupak u toku, stranke mogu prihvatiti postupak posredovanja u bilo kojoj fazi postupka.

Izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju propisana je obaveza suda da uputi stranke na sastanak sa posrednikom koji će se održati prije zakazivanja pripremnog ročišta za glavnu raspravu u slučajevima: kad je predviđeno posebnim zakonom, kad ocijeni da je to u najboljem interesu djeteta o čijim pravima i interesima odlučuje i kad je započela parnica u imovinsko-pravnim sporovima u kojima se zahtijeva ispunjenje obaveze na činidbu (u sporovima u kojima je tužena Crna Gora, sporovima male vrijednosti, privrednim sporovima, sporovima u kojima se na jednoj strani pojavljuje više od pet stranaka i sporovima za podjelu imovine bračnih drugova).

Tabela 12. Podaci o broju privrednih sporova kod Privrednog suda u Podgorici na koje je primijenjen postupak posredovanja

Godina	Ukupan broj posredovanja	Uspješno riješeno	Neuspješno riješeno	Upućeno od suda	Obraćanje stranaka
2010	21	14	7	20	1
2011	3	2	1	3	---
2012	8	5	3	6	2
Ukupno:	32	21	11	29	3

Dužina trajanja postupka u prosjeku ne prelazi dvadeset dana.

Posebna prednost posredovanja u ovoj oblasti ogleda se u koristima koje imaju prvenstveno privredni subjekti, jer će brže ostvarivati svoja prava, potom sudovi jer će se smanjiti broj predmeta i time povećati njihova efikasnost, i na kraju država, jer će se na taj način značajno doprinijeti stvaranju odgovarajućeg poslovnog ambijenta u kojem će se na efikasan i jeftin način rješavati eventualni privredni sporovi i dati doprinos daljem funkcionisanju kako bankarskog sistema tako i platnog prometa.

Smatra se da obim primjene posredovanja u privrednim sporovima može biti puno veći. Problemi u radu u ovim sporovima gotovo i da ne postoje obzirom da stranke same predlažu posredovanje.

II UTICAJ UVOĐENJA NOTARIJATA NA UNAPREĐENJE

POSLOVNOG AMBIJENTA

Institut notara u Crnoj Gori uveden je Zakonom o notarima („Službeni list RCG“, br. 68/05 i „Službeni list CG“, br. 49/08), kojim je i uređena nadležnost notara, organizacija notarske službe, uslovi za obavljanje i prestanak notarske djelatnosti, nadzor nad radom notara kao i druga pitanja od značaja za obavljanje notarske djelatnosti.

Uvođenje notarijata u pravni sistem Crne Gore nije samo motivisano potrebom približavanja savremenim pravnim tokovima, već i potrebom stvaranja pravne sigurnosti u poslovima sticanja i prenosa prava svojine.

Zakonom o notarima je ustanovljena obaveza za određene pravne poslove da se sačinjavaju u formi notarskog zapisa, a to su: ugovori o imovinskim odnosima između bračnih drugova i lica koja žive u bračnoj zajednici, ugovori o raspolaganju imovinom maloljetnih lica i lica koja nemaju poslovnu sposobnost, ugovori o raspodjeli i ustupanju imovine za života, ugovori o doživotnom izdržavanju i nasljedničke izjave, ugovori o kupovini sa zadržavanjem prava vlasništva, obećanje poklona i ugovori o poklonima u slučaju smrti, te pravni poslovi čiji je predmet prenos ili sticanje svojine ili drugih stvarnih prava na nepokretnostima, što znači da svi pravni poslovi kojima se stiče ili prenosi pravo svojine, neće proizvoditi pravno dejstvo ukoliko nijesu sačinjeni u formi notarskog zapisa.

Ovakvom obavezom sačinjavanja ugovora u formi notarskog zapisa unaprijeđena je pravna sigurnosti u poslovima sticanja ili prenosa prava svojine, jer se notarski akt smatra izvršnom ispravom, pa stranke ne moraju voditi dugotrajne i skupe sudske postupke za ostvarenje svojih prava.

Notarska služba kao javna služba počela je sa radom 25 jula 2011. godine i u dosadašnjem radu je u velikoj mjeri ispunila svrhu zbog koje je uvedena. Naime, spriječene su mnoge negativne pojave u oblasti prometa nekretnina, država je naplatila poreze i druge javne prihode, a putem notarske službe uspješno se vodi borba protiv sprečavanja pranja novca u onim oblastima za koje su nadležni notari, obzirom da je Zakonom o sprečavanju pranja novca propisano, da su notari dužni dostavljati izvještaj Upravi za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, jednom sedmično o svim transakcijama iznad 15.000 EUR.

U svrhe ove Analize od Notarske komore Crne Gore pribavljeni su podaci u vezi sa:

- zahtjevima za uknjižbu (ugovora kojima se stiču, prenose, ograničavaju i prestaju prava na nepokretnostima);
- zahtjevima za predbilježbu (hipoteke, prava preče kupovine i zakupa) i
- zahtjevima za zabilježbu (zabilježba objekta u izgradnji, maloljetstvo, starateljstvo, lišenje poslovne sposobnosti, pokretanje spora za utvrđivanje prava na nepokretnostima, pokretanje postupka eksproprijacije, itd.)

Takođe su prikazani podaci o dužini trajanja postupka upisa navedenih prava kod Uprave za nekretnine, iz razloga što blagovremen upis nekog prava na nepokretnostima igra veoma značajnu ulogu u ostvarivanju prava. Podaci se odnose na period od uvođenja notarijata do 1.marta 2013. Godine.

U dosadašnjem radu notara uočeni su problemi koji se odnose na neujednačenu primjenu propisa od strane Uprave za nekretnine, neažurnost nadležnih organa Uprave za nekretnine, u smislu nepoštovanja zakonskih rokova kada je u pitanju donošenje rješenja kojim se stiže, prenosi, prestaje ili ograničava pravo vlasništva, neblagovremeno ažuriranje podatka kroz evidenciju katastra. Zapaženo je da neke područne jedinice Uprave za nekretnine donose rješenja iz svoje nadležnosti u zakonskom roku dok je kod pojedinih postupak trajao znatno duže od zakonskog roka, odnosno i preko 6 mjeseci. I pored navedenog, primijetno je da je u posljednje vrijeme znatno ažurniji.

Ovaj problem je iskazan i u Analizi o radu notarske službe koju je Vlada usvojila u aprilu 2013. godine i donijela zaključke kojima je zadužila Ministarstvo finansija da u saradnji sa Upravom za nekretnine sagleda prevazilaženje problema koji se uočavaju u postupanjima prema notarskim aktima.

Za prevazilaženje problema i obezbjeđenje potpune pravne sigurnosti notarskih akata, preporučuje se da Uprava za nekretnine ima softverske mogućnosti za umrežavanje notara sa registrom Uprave za nekretnine i Centralnim registrom privrednih subjekata, na koji način bi korisnicima bio omogućen direktan pristup svim bazama podataka u trenutku sačinjavanja pravnog posla, pri čemu bi notar pristupom određenoj aplikaciji vršio rezervaciju odnosno blokadu nepokretnosti koja je predmet pravnog posla prije nego što se zaključi ugovor, čime bi onemogućio višestruku prodaju.

Tabela 13. Podaci o zahtjevima podnijetim Upravi za nekretnine Crne Gore

REDNI BROJ	SLUŽBENO SJEDIŠTE NOTARA	BROJ IMENO- VANIH NOTARA	BROJ ZAHTJEVA ZA UKNJIŽBU	BROJ ZAHTJEVA ZA PREDBILJEŽBU	BROJ ZAHTJEVA ZA ZABILJEŽBU
1	BAR	5	2.339	24	555
2	BERANE	1	828		13

3	BIJELO POLJE	3	687		362
4	BUDVA	3	1547	3	742
5	DANILOVGRAD	1	981	16	85
6	KOTOR	3	1300	92	578
7	TIVAT	3	1099	422	710
8	NIKŠIĆ	4	1484	---	188
9	PLJEVLJA	1	363		99
10	PODGORICA	12	5959	627	2046
11	ROŽAJE	1	471	118	67
12	ULCINJ	2	795	24	66
13	HERCEG NOVI	3	2.033	202	169
14	CETINJE	1	283	203	---
UKUPNO:		43	20.169	1.731	5.680

Prema dostavljenim pojedinačnim izvještajima notara, od uvođenja notarijata Upravi za nekretnine podnijeto je ukupno 20.169 zahtjeva za upis prava svojine, 1.731 zahtjeva za upis predbilježbi i 5.680 zahtjeva za upis zabilježbe.

REZIME

Efikasan izvršni postupak predstavlja značajan preduslov za jačanje konkurentnosti i od njegove efikasnosti zavisi povjerenje u pravni poredak. Donošenje Zakona o izvršenju i obezbjeđenju upravo je imalo za cilj da izvršni postupak učini što efikasnijim, a za prvih 18 mjeseci primjene, rješenja sadržana u ovom Zakonu pokazala su se cjelishodnim.

Po svojim institucionalnim i procesnim rješenjima, Zakon o izvršenju i obezbjeđenju predstavlja korjenitu reformu izvršnog postupka. Uvođenje novih izvršnih i vjerodostojnih isprava na osnovu kojih se može odrediti izvršenje, nove mogućnosti u pogledu dostavljanja, pojednostavljen sistem pravnih lijekova, skraćanje rokova za izvršenje na pokretnim stvarima i nepokretnostima, samo su neka od rješenja koja su se sa aspekta svrhe koja se njima htjela postići, pokazala cjelishoodnim.

Podaci sadržani u ovoj Analizi jasno pokazuju tendenciju skraćanja roka za postupanje u predmetima izvršenja. Uvođenje sistema javnih izvršitelja čije se imenovanje očekuje do početka 2014. godine uvešće u prvosudni sistem Crne Gore novu profesiju od koje se očekuje da će dalje unaprijediti izvršni postupak.

Dosadašnje iskustvo u primjeni instituta notara pokazalo je, da je njegovo uvođenje doprinijelo bržem odvijanju pravnog prometa i time brzom i sigurnom ostvarivanju i zaštiti prava i interesa građana i pravnih lica.

U dosadašnjem radu notara uočeni su problemi koji se odnose na neujednačenu primjenu propisa od strane Uprave za nekretnine. Za prevazilaženje problema i obezbjeenje potpune pravne sigurnosti notarskih akata, neophodno je da, Uprava za nekretnine ima softverske mogućnosti za umrežavanje notara sa registrom Uprave za nekretnine i Centralnim registrom privrednih subjekata.

Zadužuje se Ministarstvo pravde da i dalje prati uticaj reforme izvršnog postupka i u toku 2014. godine sačini novu Analizu reforme izvršnog postupka i uvođenja notarijata na poslovni ambijent.